

Den 27. april 2011

Til
Folketingets Erhvervsudvalg

Kommentarer til L 180 – Forslag til ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder og lov om finansiel virksomhed.

Med baggrund i erfaringerne fra kollapset i ebh bank a/s og ebh-fonden tilbage i 2008, skal vi gøre bemærkninger i relation til behandlingen af ovennævnte lovforslag, som vi håber vil påvirke den videre behandling i udvalget.

Vore bemærkninger forholder sig til fire hovedpunkter:

- **Sammensætning af medlemmer i sparekassefondes bestyrelser**
- **Valg af medlemmer til sparekassefondes bestyrelser**
- **Større åbenhed for sparekassefondes regnskaber**
- **Sparekassefondes formålsparagraf**

Sammensætning af medlemmer i sparekassefondes bestyrelser

Vi er helt uforstående over for, at man i lovforslaget lægger op til, at der fortsat kan være et mindretal af gengangere i banken og fondens bestyrelse. Erfaringerne fra ebh bank a/s dokumenterer de problemer, der risikerer at opstå, når der sker sammenblanding og "kasketforvirring" mellem fonden og banken. Selv om lovforslaget indeholder en forbedring, så kun et mindretal fremover kan være medlemmer af begge bestyrelser, og der ikke fremover må være personsammenfald på formandsposten, frygter vi, at ændringen slet ikke løser problemerne.

Man kan ikke altid gøre indflydelse op "i stemmer". Man kan sagtens opleve, at en bestyrelse er domineret af et mindretal. Alle fylder ikke lige meget i bestyrelseslokalet. I den konstruktion, som ministeren foreslår, kan vi sagtens se for os, at formanden for banken, som menigt medlem af fondsbestyrelsen, bliver den helt dominerende figur. Når vi ser på erfaringerne fra ebh, tror vi ikke ændringen havde gjort den store forskel, om formanden for bankens bestyrelse også var formand for fonden - eller menigt medlem. Formanden for banken ville ret sikkert være den dominerende figur sammen med bankens direktør, uanset, hvilken "kasket" han havde på til bestyrelsesmøderne. Der bør således ikke være personsammenfald mellem de to bestyrelser. Man kan ikke kontrollere sig selv, eller repræsentere modstridende interesser på en og samme tid.

Valg af medlemmer til sparekassefondes bestyrelser

Ovennævnte problemstilling forstærkes af, at formuerne i sparekassefondene er ”herreløse penge”. Det betyder, at der ikke er nogen identificerbare ejere til at vælge fondenes bestyrelser. Den nu krakkede ebh-fond bestod af egenkapitalen fra den tidligere Han Herreders Sparekasse, som på stiftelsestidspunktet var opsamlede overskud gennem flere end 130 år. Derfor kan man rettelig betegne fondens formue som en slags egnsformue opsamlet gennem generationer.

Da der er tale om ”herreløse penge”, vil fondenes bestyrelser typisk være selvsupplerende, som let får karakter af en lukket loge. Såfremt lovforslaget vedtages uændret, vil konsekvensen typisk være, at det bliver den nuværende bestyrelse, som kommer til at forestå implementeringen af lovændringerne. Det betyder, at de nuværende bestyrelser, hvor mindst et flertal af fondens bestyrelsesmedlemmer er sammenfaldende med bankens bestyrelse, kommer til at gennemføre vedtægtsændringerne og vælge de nye bestyrelsesmedlemmer, som skal erstatte de fratrædende medlemmer. Med den selvsupplerende valgprocedure, åbnes der mulighed for, at bankens bestyrelse gennem sine valg til fondens bestyrelse fortsat kan sikre fuld kontrol over fondens virksomhed – herunder valg af formand.

Da sparekassefondenes formuer er en slags samfundskapital – om end af særlig karakter – vil vi anse det for naturligt, om der vælges lokale samfundsrepræsentanter til fondens bestyrelse. Man kunne forestille sig en fondsbestyrelse med fem medlemmer, hvoraf to udpeges af økonomi- og erhvervsministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen, når der er tale om en fond med baggrund i en egnessparekasse. De sidste tre medlemmer af fondsbestyrelsen kunne vælges af bankens aktionærer, men hvor der ikke må være personsammenfald i forhold til bankens bestyrelse eller repræsentantskab. De aktier, der ejes af sparekassefonden, bør ikke kunne udøve sin stemmeret ved dette valg.

Vi er helt åbne for andre metoder til valg af fondens bestyrelse, såfremt man kan udgå den selvsupplerende metode og personsammenfald i forhold til bankens bestyrelse og repræsentantskab.

Større åbenhed for sparekassefondes regnskaber

Sparekassefondenes regnskaber er principielt tilgængelige for offentligheden og kan rekvireres af alle interesserede. I praksis lever de dog for det meste i det skjulte.

Erfaringerne fra ebh bank a/s og ebh-fonden viser en udvikling, som vi vil påstå kun var muligt, fordi ingen havde fokus på fondens udvikling og rolle. Som det efterfølgende er afdækket, undergik fonden en dramatisk udvikling i banken og

fondens sidste år inden krakket med vedtægtsændringer og låneoptagelse på flere milliarder kroner. Fonden udviklede sig til en egen finansiel virksomhed, som blev brugt af bankens direktion og bestyrelse til stærkt kritisable transaktioner i bankens tjeneste.

Der blev bl.a. fra fonden udbetalt millionbeløb i supplerende lønninger til bankens direktion. Angiveligt for at "skjule" størrelsen af direktionens lønninger, så lokalbefolkningen ikke "fik ondt af" de høje lønninger. Dette eksempel er kun nævnt for at påvise, at man i banken og fondens ledelse anså fondens regnskab for et velvalgt sted at "skjule" beløb og transaktioner, som man ikke ønskede offentlighed omkring.

Erfaringerne fra ebh viser således et klart behov for en langt større åbenhed omkring sparekassefondenes regnskaber. Det vil eksempelvis være naturligt at pålægge banker ejet af en sparekassefond med dominerende indflydelse, at offentliggøre fondens regnskab sammen med bankens regnskab. Helt generelt kan man pålægge banker, der er delvist ejet af en fond, at forpligte sig til at indsætte en link på bankens hjemmeside til fondens regnskab. Uanset metode er vort hovedbudskab, at der bør kræves langt større åbenhed om sparekassefondenes regnskaber, så man forhindres i at skjule kritisable transaktioner.

Sparekassefondens formålsparagraf

Såfremt man skal forhindre bankens aktionærer, bestyrelse og direktion i at forgribe sig på sparekassefondenes formuer og afkast, kræver det væsentligt snævrere rammer end hidtil for sparekassefondens formålsparagraffer. Det mest effektive ville være, såfremt man lovfastsætter formålsparagraffens konkrete indhold. Alternativt, at man kraftigt indsnævrer rammerne for formålsparagraffens indhold kombineret med en effektiv godkendelsesprocedure.

Også her er erfaringerne fra ebh-fonden et skræmmende eksempel på hidtidig praksis og mangel på effektiv godkendelsesprocedure. Vedtægtsændringer for ebh-fonden i 2006 åbnede for næsten ubegrænset brug af fondens midler, uden nogen myndighed greb ind. Eksempelvis blev der indsat følgende bestemmelse i formålsparagraffen: "Fonden kan efter bestyrelsens frie skøn yde støtte til eller på enhver måde virke til gavn for ebh bank a/s....". I ebh var der total personsammenfald mellem banken og fondens bestyrelse.

På den baggrund ser vi det som tvingende nødvendigt, at der gennemføres klare opstramninger på området, såfremt man vil sikre sig imod gentagelser.

Det samlede samfundstab ved krakket af ebh bank a/s og ebh-fonden kan forventes at beløbe sig til i størrelsesorden 5-6 milliarder kroner.

Konklusion

Vi er naturligvis bevidste om, at Folketingets lovgivning skal være generel og ikke rette sig imod enkelttilfælde. Når vi har tilladt os at tage udgangspunkt i erfaringerne fra ebh bank a/s og ebh-fonden, er det alene for at påvise de samfundsmæssige konsekvenser af en mangelfuld lovgivning. Vælger Folketinget således at ændrer L 180 inden vedtagelsen, med udgangspunkt i erfaringerne fra ebh, er vi overbeviste om, at man herigennem vil forebygge fremtidig misbrug, krak og samfundstab helt generelt.

Vi står naturligvis til rådighed for udvalget og udvalget medlemmer for uddybning, såfremt der måtte være ønske herom.

Med venlig hilsen

På vegne af en gruppe af tidligere ebh aktionærer

Ole Stavad
Bratbjerg 59
9460 Brovst
ole@stavad.dk

Evald Godiksen
Skovbrynet 95
9690 Fjerritslev
emeg@post.tele.dk